

SO SÁNH TỔNG QUAN SỰ KHÁC BIỆT CHÍNH GIỮA TIẾNG ANH-ANH VÀ ANH-MỸ: MỘT PHÂN TÍCH NGÔN NGỮ HỌC

ĐÀO THỊ MỸ HẠNH
Khoa Khoa học cơ bản,
Trường Đại học Y Dược Hải Phòng

Nhận bài ngày 20/4/2026. Sửa chữa xong 25/5/2026. Duyệt đăng 31/5/2026.

Abstract

This article systematically examines the major differences between British English (BrE) and American English (AmE) across vocabulary, spelling, pronunciation, grammar, and language use. The study argues that these differences stem from historical, geographical, and social factors, particularly the migration of English settlers to North America in the 17th century and the subsequent independent development of the language. The findings indicate that American English tends to be more simplified, innovative, and direct, whereas British English retains more traditional and formal features. Despite these differences, mutual intelligibility remains high. The study highlights the importance of understanding these distinctions in the context of globalization and intercultural communication.

Keywords: American English (AmE), British English (BrE), historical and socio-cultural factors, intercultural communication, linguistic variation.

1. Đặt vấn đề

Tiếng Anh là ngôn ngữ toàn cầu với nhiều biến thể khu vực, trong đó tiếng Anh-Anh (British English - BrE) và tiếng Anh-Mỹ (American English - AmE) là hai biến thể chính, được sử dụng rộng rãi nhất. Mặc dù cả hai chia sẻ nhiều điểm tương đồng, sự khác biệt về từ vựng, chính tả, phát âm, ngữ pháp và cách sử dụng đã tạo nên đặc trưng riêng biệt. Bài báo này phân tích các khác biệt chính giữa BrE và AmE, minh họa bằng các ví dụ sinh động và dựa trên các tài liệu học thuật đáng tin cậy. Sự khác biệt giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ chủ yếu bắt nguồn từ các yếu tố lịch sử, địa lý và xã hội. Khi những người Anh di cư đến Bắc Mỹ vào thế kỷ XVII, họ mang theo các phương ngữ tiếng Anh thời kỳ đó, tuy nhiên, do sự tách biệt địa lý với Anh quốc, biến thể tiếng Anh tại Bắc Mỹ đã phát triển tương đối độc lập trong nhiều thế kỷ (Crystal, 2003, tr. 304-306). Trong khi đó, tiếng Anh tại Anh tiếp tục biến đổi dưới ảnh hưởng của các xu hướng ngôn ngữ và xã hội trong nước, dẫn đến sự khác biệt về phát âm, từ vựng và cách sử dụng ngữ pháp giữa hai biến thể. Hơn nữa, tiếng Anh-Mỹ còn chịu ảnh hưởng từ nhiều ngôn ngữ khác nhau như tiếng bản địa châu Mỹ, tiếng Tây Ban Nha, tiếng Pháp và các ngôn ngữ của các cộng đồng nhập cư, từ đó làm phong phú và thay đổi hệ thống từ vựng của nó (Algeo, 2006, tr. 2-5). Ngoài ra, các nỗ lực chuẩn hóa ngôn ngữ, đặc biệt là cải cách chính tả của Noah Webster vào thế kỷ XIX, cũng góp phần tạo ra những khác biệt rõ rệt giữa hai hệ thống chính tả, chẳng hạn như *color* thay cho *colour* và *center* thay cho *centre* (Crystal, 2003, tr. 309-310).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Sự khác biệt về từ vựng

Sự khác biệt về từ vựng giữa tiếng Anh-Anh (BrE) và tiếng Anh-Mỹ (AmE) là một hiện tượng ngôn ngữ học đáng chú ý, phản ánh quá trình phát triển lịch sử, văn hóa và xã hội khác biệt của hai cộng đồng sử dụng cùng một hệ thống ngôn ngữ gốc. Trước hết, một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến sự khác biệt này là quá trình di cư và định cư của người Anh tại Bắc Mỹ vào thế kỷ XVII. Khi

Email: dtmhanh@hpmu.edu.vn

những người định cư mang theo tiếng Anh sang Tân Thế giới, ngôn ngữ này bắt đầu phát triển độc lập, chịu ảnh hưởng của môi trường mới, các ngôn ngữ bản địa và những cộng đồng nhập cư khác (Algeo, 2010, tr. 58-61). Ví dụ, từ “fall” (mùa thu) trong tiếng Anh-Mỹ thực chất là một từ cổ từng tồn tại song song với “autumn” trong tiếng Anh-Anh nhưng sau đó bị loại bỏ ở Anh trong khi vẫn được duy trì ở Mỹ. Thứ hai, sự khác biệt về từ vựng còn bắt nguồn từ những đổi mới sáng tạo trong từng biến thể. Tiếng Anh-Mỹ có xu hướng đơn giản hóa và sáng tạo từ mới dựa trên nhu cầu thực tiễn, trong khi tiếng Anh-Anh thường bảo tồn các hình thức truyền thống hơn. Chẳng hạn, người Mỹ sử dụng “elevator” thay vì “lift”, “truck” thay vì “lorry”, hay “apartment” thay vì “flat”. Những từ này phản ánh sự phát triển độc lập của xã hội Mỹ, đặc biệt trong bối cảnh công nghiệp hóa nhanh chóng và đô thị hóa mạnh mẽ vào thế kỷ XIX và XX (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 15-19). Ngoài ra, ảnh hưởng của các ngôn ngữ khác cũng đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành sự khác biệt từ vựng. Tiếng Anh-Mỹ chịu tác động mạnh từ tiếng Tây Ban Nha, tiếng Pháp và các ngôn ngữ của người bản địa Mỹ. Ví dụ, từ “ranch” (nông trại lớn) có nguồn gốc từ tiếng Tây Ban Nha, trong khi “cookie” bắt nguồn từ tiếng Hà Lan “koekje”. Ngược lại, tiếng Anh-Anh chịu ảnh hưởng nhiều hơn từ các ngôn ngữ châu Âu lân cận, đặc biệt là tiếng Pháp sau cuộc chinh phục Norman, điều này góp phần duy trì nhiều từ vựng mang tính trang trọng như “biscuit” thay vì “cookie” (Crystal, 2003, tr. 300-302). Một nguyên nhân khác là sự khác biệt về hệ thống giáo dục, truyền thông và chuẩn hóa ngôn ngữ. Ở Anh, các tổ chức như Oxford và Cambridge đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì chuẩn mực ngôn ngữ, trong khi ở Mỹ, các nhà từ điển học như Noah Webster đã chủ động cải cách và chuẩn hóa tiếng Anh theo hướng đơn giản và “Mỹ hóa”. Webster đã loại bỏ nhiều yếu tố mang tính “Anh” trong từ vựng và chính tả, góp phần tạo nên sự khác biệt rõ rệt, chẳng hạn như “sidewalk” thay cho “pavement”, hay “gasoline” (thường rút gọn thành “gas”) thay cho “petrol” (Finegan, 2015, tr. 384-386). Bên cạnh đó, sự khác biệt về văn hóa và đời sống hàng ngày cũng dẫn đến việc hình thành các từ vựng riêng biệt. Ví dụ, trong lĩnh vực giáo dục, người Anh dùng “university” theo cách khác với người Mỹ, và các thuật ngữ như “public school” ở Anh lại mang nghĩa hoàn toàn khác so với ở Mỹ. Trong khi “CV” (curriculum vitae) được sử dụng phổ biến ở Anh, người Mỹ thường dùng “resume” (Pennycook, 1994, tr. 34-36). Tương tự, trong đời sống hàng ngày, người Anh nói “queue” trong khi người Mỹ nói “line”, hay “holiday” (Anh) tương đương với “vacation” (Mỹ). Những khác biệt này không chỉ đơn thuần là từ ngữ mà còn phản ánh cách tổ chức xã hội và trải nghiệm văn hóa khác nhau.

Như vậy, sự khác biệt về từ vựng giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là kết quả của nhiều yếu tố đan xen, bao gồm lịch sử di cư, sự phát triển độc lập, ảnh hưởng ngôn ngữ bên ngoài, chính sách chuẩn hóa và bối cảnh văn hóa - xã hội. Theo Algeo (2006, tr. 2-5), sự khác biệt về từ vựng bắt nguồn từ lịch sử phát triển riêng biệt của hai quốc gia, với Anh-Mỹ chịu ảnh hưởng từ các ngôn ngữ bản địa và nhập cư, trong khi Anh-Anh giữ lại nhiều từ gốc Anglo-Saxon hơn. Những khác biệt này không làm suy yếu tính thống nhất của tiếng Anh mà ngược lại làm phong phú thêm hệ thống ngôn ngữ toàn cầu, đồng thời cung cấp những minh chứng sinh động cho sự biến đổi và thích nghi của ngôn ngữ theo thời gian.

2.2. Sự khác biệt về chính tả

Sự khác biệt về chính tả giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là một trong những biểu hiện rõ nét của quá trình phân hóa ngôn ngữ, phản ánh những tác động lịch sử, xã hội và ý thức hệ ngôn ngữ khác nhau giữa hai cộng đồng. Một trong những nguyên nhân quan trọng nhất dẫn đến sự khác biệt này là nỗ lực chuẩn hóa và cải cách chính tả tại Hoa Kỳ vào cuối thế kỷ XVIII và đầu thế kỷ XIX, đặc biệt gắn liền với tên tuổi của Noah Webster. Trong các công trình từ điển của mình, Webster chủ trương đơn giản hóa chính tả nhằm phản ánh cách phát âm thực tế và tách biệt bản sắc ngôn ngữ Mỹ khỏi ảnh hưởng của Anh. Kết quả là nhiều dạng chính tả đặc trưng của tiếng Anh-Mỹ đã được hình thành, chẳng hạn như “color” thay cho “colour”, “honor” thay cho “honour”, hay “center” thay cho “centre” (Webster, 1828/1989, tr. 1-3, phần Preface).

Một nhóm khác biệt phổ biến liên quan đến hậu tố “-ize” và “-ise”. Trong khi tiếng Anh-Mỹ nhất quán sử dụng “-ize” (ví dụ: “organize”, “realize”) thì tiếng Anh-Anh chấp nhận cả hai dạng nhưng thường ưu tiên “-ise” trong nhiều ngữ cảnh (“organise”, “realise”). Sự khác biệt này bắt nguồn từ ảnh hưởng

của tiếng Hy Lạp và tiếng Pháp trong lịch sử phát triển của tiếng Anh tại Anh, trong khi người Mỹ có xu hướng chuẩn hóa theo một quy tắc nhất quán hơn (Crystal, 2003, tr. 309-311). Tương tự, các từ kết thúc bằng “-re” trong tiếng Anh-Anh thường chuyển thành “-er” trong tiếng Anh-Mỹ, như “theatre” → “theater” hay “metre” → “meter”. Điều này phản ánh xu hướng đơn giản hóa và ưu tiên trật tự chữ cái phù hợp với cách phát âm trong tiếng Anh-Mỹ (Algeo, 2010, tr. 182-185). Ngoài ra, sự khác biệt còn thể hiện ở việc sử dụng phụ âm đôi. Trong tiếng Anh-Anh, phụ âm thường được nhân đôi khi thêm hậu tố, như “travelling”, “labelling”, trong khi tiếng Anh-Mỹ thường giữ dạng đơn “traveling”, “labeling”. Nguyên nhân của hiện tượng này liên quan đến quy tắc nhấn âm và cách phân tích hình vị khác nhau giữa hai biến thể (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 40-42). Một ví dụ khác là sự khác biệt giữa “defence” (Anh) và “defense” (Mỹ) hay “licence” (danh từ, Anh) và “license” (Mỹ dùng cho cả danh từ và động từ). Những khác biệt này phản ánh sự đa dạng trong cách chuẩn hóa và duy trì quy tắc chính tả. Bên cạnh yếu tố cải cách có chủ đích, các khác biệt chính tả còn chịu ảnh hưởng từ lịch sử vay mượn từ vựng. Tiếng Anh-Anh có xu hướng giữ lại các dạng chính tả gần với ngôn ngữ gốc, đặc biệt là tiếng Pháp, như “cheque” (Anh) so với “check” (Mỹ), hay “programme” (Anh) so với “program” (Mỹ, trừ một số ngữ cảnh như khoa học máy tính). Ngược lại, tiếng Anh-Mỹ thường điều chỉnh chính tả để phù hợp với quy tắc nội tại của tiếng Anh, thể hiện xu hướng “bản địa hóa” mạnh mẽ hơn (Finegan, 2015, tr. 75-78). Cuối cùng, vai trò của các hệ thống giáo dục và xuất bản cũng góp phần duy trì và củng cố những khác biệt này. Ở Anh, các nhà xuất bản như Oxford University Press duy trì chuẩn chính tả truyền thống, trong khi tại Mỹ, các từ điển của Webster trở thành chuẩn mực trong giáo dục và hành chính. Điều này dẫn đến sự ổn định tương đối của hai hệ thống chính tả song song, dù cùng xuất phát từ một nguồn gốc chung.

Như vậy, sự khác biệt về chính tả giữa tiếng Anh-Anh và Anh-Mỹ không chỉ là một vấn đề ngữ pháp mà còn phản ánh các yếu tố văn hóa và lịch sử. Theo Gunnel Tottie (2002, tr. 12-14), các cải cách của Webster không chỉ đơn giản hóa chính tả mà còn phản ánh ý thức hệ độc lập của Mỹ, tách khỏi truyền thống Anh.

2.3. Sự khác biệt về phát âm

Sự khác biệt về phát âm giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là một trong những phương diện nổi bật nhất của biến thể ngôn ngữ, phản ánh những quá trình biến đổi âm vị học dưới tác động của lịch sử, địa lý và xã hội. Một trong những khác biệt tiêu biểu là tính “rhoticity” (phát âm âm /r/ sau nguyên âm). Trong đa số phương ngữ tiếng Anh-Mỹ, /r/ được phát âm rõ ràng trong mọi vị trí, như trong “car” /kɑr/ hay “hard” /hɑrd/. Ngược lại, trong nhiều phương ngữ tiếng Anh-Anh, đặc biệt là Received Pronunciation (RP), /r/ không được phát âm khi đứng sau nguyên âm, dẫn đến cách phát âm như /kɑ:/ và /hɑ:d/ (Crystal, 2003, tr. 325-327). Sự khác biệt này có nguồn gốc lịch sử từ thế kỷ XVIII–XIX, khi việc không phát âm /r/ trở thành chuẩn mực uy tín tại Anh, trong khi các cộng đồng nói tiếng Anh ở Bắc Mỹ vẫn giữ lại cách phát âm cổ hơn (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 24-27). Một điểm khác biệt đáng chú ý khác là cách phát âm nguyên âm. Ví dụ, từ “bath”, “dance”, “last” được phát âm với nguyên âm dài /ɑ:/ trong tiếng Anh-Anh (/bɑ:θ/), nhưng với nguyên âm ngắn /æ/ trong tiếng Anh-Mỹ (/bæθ/). Sự phân tách này, được gọi là “bath vowel split”, xuất hiện ở miền nam nước Anh nhưng không lan rộng sang các thuộc địa Bắc Mỹ (Algeo, 2010, tr. 61-63). Tương tự, âm /ɒ/ trong tiếng Anh-Anh (như trong “lot” /lɒt/) thường được thay bằng âm /ɑ/ trong tiếng Anh-Mỹ (/lɑt/), phản ánh sự khác biệt trong hệ thống nguyên âm giữa hai biến thể. Ngoài ra, hiện tượng “flapping” là một đặc trưng nổi bật của tiếng Anh-Mỹ, trong đó âm /t/ và /d/ giữa hai nguyên âm thường được phát âm giống như một âm rung nhẹ /ɾ/. Ví dụ, “butter” được phát âm gần như /ˈbʌɾər/ trong tiếng Anh-Mỹ, trong khi tiếng Anh-Anh giữ nguyên âm /t/ rõ ràng /ˈbʌtər/. Hiện tượng này góp phần tạo nên sự khác biệt rõ rệt về nhịp điệu và âm sắc giữa hai biến thể (Finegan, 2015, tr. 102-104).

Sự khác biệt về trọng âm và ngữ điệu (stress and intonation) cũng đáng lưu ý. Một số từ có vị trí trọng âm khác nhau, chẳng hạn “advertisement” được phát âm /ədˈvɜːtɪsmənt/ trong tiếng Anh-Anh nhưng /ˌædvərˈtaɪzmənt/ trong tiếng Anh-Mỹ. Những khác biệt này thường liên quan đến quá trình biến đổi nội tại của từng hệ thống ngôn ngữ và ảnh hưởng của các yếu tố xã hội như tầng lớp, giáo

dục và truyền thông (Crystal, 2003, tr. 336-338). Nguyên nhân của những khác biệt phát âm này có thể được giải thích thông qua sự phát triển độc lập của hai cộng đồng ngôn ngữ sau khi tiếng Anh được đưa đến Bắc Mỹ. Khoảng cách địa lý đã hạn chế sự giao tiếp trực tiếp, cho phép các biến thể âm vị phát triển theo những hướng khác nhau. Đồng thời, tiếng Anh-Mỹ chịu ảnh hưởng của nhiều nhóm nhập cư nói các ngôn ngữ khác nhau, góp phần tạo nên những thay đổi về phát âm. Trong khi đó, tại Anh, các chuẩn mực phát âm như RP (Received Pronunciation) được củng cố thông qua hệ thống giáo dục và truyền thông, duy trì những đặc điểm riêng biệt (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 30-32).

Như vậy, sự khác biệt về phát âm giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là kết quả của các quá trình lịch sử, xã hội và ngôn ngữ học phức tạp. Những khác biệt này không chỉ làm phong phú thêm tiếng Anh mà còn cung cấp những minh chứng quan trọng về sự tiến hóa và đa dạng của ngôn ngữ trong các bối cảnh khác nhau.

2.4. Sự khác biệt về ngữ pháp

Sự khác biệt về ngữ pháp giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ phản ánh sự phát triển độc lập về mặt cấu trúc ngôn ngữ dưới tác động của các yếu tố lịch sử, xã hội và văn hóa. Một trong những khác biệt nổi bật nhất liên quan đến cách sử dụng thì hiện tại hoàn thành (present perfect). Trong tiếng Anh-Anh thì này thường được sử dụng để diễn tả một hành động vừa mới xảy ra hoặc có liên hệ với hiện tại, ví dụ: "I have just eaten." Ngược lại, trong tiếng Anh-Mỹ, người nói thường sử dụng thì quá khứ đơn (simple past) trong cùng ngữ cảnh như: "I just ate." Sự khác biệt này phản ánh xu hướng đơn giản hóa hệ thống thì của tiếng Anh-Mỹ, đồng thời cho thấy sự linh hoạt hơn trong việc lựa chọn hình thức ngữ pháp (Algeo, 2010, tr. 142-145).

Một điểm khác biệt quan trọng khác là sự hòa hợp chủ - vị với danh từ tập hợp (collective nouns). Trong tiếng Anh-Anh, các danh từ như "team", "government" hoặc "family" có thể đi với động từ số nhiều khi nhấn mạnh các thành viên riêng lẻ, ví dụ: "The team are playing well." Trong khi đó, tiếng Anh-Mỹ thường coi các danh từ này là số ít và sử dụng động từ số ít: "The team is playing well." Sự khác biệt này bắt nguồn từ cách nhìn nhận khái niệm tập thể trong hai nền văn hóa: tiếng Anh-Anh có xu hướng nhấn mạnh tính đa thể, còn tiếng Anh-Mỹ thiên về tính đơn thể và thống nhất (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 52-55). Ngoài ra, sự khác biệt trong việc sử dụng giới từ (prepositions) cũng là một đặc điểm đáng chú ý. Ví dụ, người Anh thường nói "at the weekend", trong khi người Mỹ nói "on the weekend" hoặc "different from/to" (Anh) so với "different from/than" (Mỹ). Những khác biệt này phần lớn mang tính quy ước và được hình thành qua quá trình sử dụng lâu dài trong từng cộng đồng ngôn ngữ (Crystal, 2003, tr. 306-308). Tương tự, trong cách diễn đạt thời gian và địa điểm, người Anh có xu hướng sử dụng "in a street", còn người Mỹ lại dùng "on a street".

Một lĩnh vực khác thể hiện sự khác biệt ngữ pháp là việc sử dụng trợ động từ (auxiliary verbs), đặc biệt là "have" và "do". Trong tiếng Anh-Anh, người nói có thể sử dụng "have" như một động từ chính mà không cần trợ động từ "do" trong câu hỏi hoặc phủ định, ví dụ: "Have you a car?" hoặc "I haven't a clue." Ngược lại, tiếng Anh-Mỹ gần như luôn yêu cầu trợ động từ "do": "Do you have a car?" và "I don't have a clue." Sự khác biệt này phản ánh xu hướng chuẩn hóa và quy tắc hóa mạnh mẽ hơn trong tiếng Anh-Mỹ (Finegan, 2015, tr. 198-200). Bên cạnh đó, việc sử dụng các dạng quá khứ phân từ (past participles) cũng có sự khác biệt. Ví dụ, trong tiếng Anh-Anh, dạng quá khứ phân từ của "get" là "got", trong khi tiếng Anh-Mỹ thường sử dụng "gotten": "He has gotten better" (Mỹ) so với "He has got better" (Anh). Tương tự, một số động từ bất quy tắc có xu hướng được "chuẩn hóa" trong tiếng Anh-Mỹ, chẳng hạn "learned" thay vì "learnt", "dreamed" thay vì "dreamt". Những khác biệt này phản ánh xu hướng đơn giản hóa hình thái học trong tiếng Anh-Mỹ (Algeo, 2010, tr. 147-149). Ngoài ra, cách sử dụng động từ cũng có sự khác biệt. Ví dụ, ở tiếng Anh-Anh, câu "I will go and see him" có thể được nói là "I'll go see him" trong tiếng Anh-Mỹ. Sự giản lược này giúp cho giao tiếp trở nên nhanh chóng và tự nhiên hơn trong văn cảnh Mỹ (Biber et al., 1999, tr. 1118-1120). Nguyên nhân sâu xa của những khác biệt ngữ pháp này có thể được truy nguyên từ quá trình lịch sử và xã hội hóa ngôn ngữ. Khi tiếng Anh được đưa đến Bắc

Mỹ, nó phát triển trong một môi trường đa ngôn ngữ, nơi người nhập cư từ nhiều quốc gia khác nhau sử dụng tiếng Anh như ngôn ngữ chung. Điều này thúc đẩy xu hướng đơn giản hóa và chuẩn hóa để tăng tính dễ học và dễ sử dụng. Đồng thời, khoảng cách địa lý với Anh đã tạo điều kiện cho sự phát triển độc lập của các chuẩn ngữ pháp. Vai trò của các nhà ngôn ngữ học và từ điển học, đặc biệt là Noah Webster, cũng góp phần củng cố các đặc điểm ngữ pháp riêng của tiếng Anh-Mỹ thông qua giáo dục và xuất bản. Sự khác biệt về ngữ pháp giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là kết quả của sự tương tác phức tạp giữa các yếu tố lịch sử, văn hóa và ngôn ngữ học. Những khác biệt này không chỉ thể hiện sự đa dạng nội tại của tiếng Anh mà còn cung cấp những hiểu biết quan trọng về cách ngôn ngữ thích nghi và biến đổi trong các bối cảnh xã hội khác nhau.

2.5. Sự khác biệt về văn hóa và cách sử dụng

Sự khác biệt về văn hóa và cách sử dụng giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ không chỉ thể hiện ở cấp độ ngôn ngữ mà còn phản ánh những hệ giá trị xã hội và thực hành giao tiếp khác nhau của hai cộng đồng. Trước hết, một trong những khác biệt nổi bật nằm ở mức độ trang trọng và gián tiếp trong giao tiếp. Người Anh thường có xu hướng sử dụng các chiến lược lịch sự mang tính gián tiếp, chẳng hạn như "Would you mind...?" hoặc "I was wondering if..." nhằm giảm thiểu tính áp đặt trong hội thoại. Ngược lại, người Mỹ thường ưa chuộng cách diễn đạt trực tiếp và rõ ràng hơn như "Can you...?" hoặc thậm chí "Please do this," phản ánh giá trị văn hóa đề cao tính hiệu quả và minh bạch trong giao tiếp (Crystal, 2003, tr. 308-310). Sự khác biệt này có thể được lý giải bởi truyền thống xã hội phân tầng lâu đời tại Anh, nơi ngôn ngữ lịch sự đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì quan hệ xã hội, trong khi xã hội Mỹ mang tính bình đẳng và thực dụng hơn (Algeo, 2010, tr. 275). Bên cạnh đó, cách sử dụng ngôn ngữ trong các bối cảnh xã hội cũng khác nhau đáng kể. Ví dụ, trong môi trường làm việc, người Anh có xu hướng sử dụng các cách diễn đạt giảm nhẹ (understatement), như "not bad" để ám chỉ "rất tốt", trong khi người Mỹ thường sử dụng các biểu đạt mang tính cường điệu (hyperbole), như "awesome", "fantastic" để thể hiện sự hài lòng (Trudgill & Hannah, 2017, tr. 68-70). Điều này phản ánh sự khác biệt trong phong cách giao tiếp: người Anh đề cao sự khiêm tốn và tinh tế, còn người Mỹ đề cao sự tích cực và biểu đạt cảm xúc rõ ràng. Một khía cạnh khác là cách sử dụng ngôn ngữ trong các tình huống đời sống hàng ngày. Chẳng hạn, khi mời ai đó, người Anh có thể nói "Do come in" hoặc "Shall we have tea?", trong khi người Mỹ có xu hướng nói "Come on in" hoặc "Let's grab some coffee." Sự khác biệt này không chỉ nằm ở từ vựng mà còn ở phong cách diễn đạt mang tính văn hóa. Ngoài ra, trong cách phản hồi, người Anh thường sử dụng các biểu thức giảm nhẹ như "I'm afraid..." để đưa ra thông tin tiêu cực, trong khi người Mỹ có xu hướng đi thẳng vào vấn đề hơn (Finegan, 2015, tr. 412). Nguyên nhân của những khác biệt này có thể được truy nguyên từ lịch sử phát triển và bối cảnh xã hội khác nhau của hai quốc gia. Sau khi tách khỏi Anh, Hoa Kỳ phát triển như một xã hội đa văn hóa với nhiều nhóm nhập cư, dẫn đến nhu cầu sử dụng một hình thức ngôn ngữ đơn giản, rõ ràng và dễ tiếp cận. Trong khi đó, tại Anh, các chuẩn mực ngôn ngữ tiếp tục chịu ảnh hưởng của truyền thống giáo dục và tầng lớp xã hội, góp phần duy trì các hình thức giao tiếp mang tính nghi thức và gián tiếp (Crystal, 2003, tr. 312).

Như vậy, sự khác biệt về văn hóa và cách sử dụng giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là kết quả của những yếu tố lịch sử, xã hội và giá trị văn hóa đặc thù. Những khác biệt này không chỉ làm phong phú thêm khả năng biểu đạt của tiếng Anh mà còn cung cấp những hiểu biết sâu sắc về cách ngôn ngữ phản ánh và định hình hành vi giao tiếp của con người.

3. Kết luận

Từ những phân tích trên có thể khẳng định sự khác biệt giữa tiếng Anh-Anh và tiếng Anh-Mỹ là kết quả của quá trình phát triển lịch sử, địa lý và văn hóa riêng biệt của hai cộng đồng ngôn ngữ. Những khác biệt này biểu hiện rõ ràng trên nhiều phương diện, bao gồm từ vựng, chính tả, phát âm, ngữ pháp và phong cách giao tiếp. Mặc dù một số khác biệt có thể gây nhầm lẫn cho người học, đặc biệt trong các trường hợp như nghĩa từ vựng khác nhau (*biscuit*) hay cách dùng thì (*present perfect* so với *past simple*), phần lớn chúng không cản trở khả năng hiểu lẫn nhau giữa người sử dụng hai biến thể.

Tuy nhiên, việc tồn tại nhiều biến thể ngôn ngữ khiến người học dễ rơi vào trạng thái lẫn lộn giữa hai chuẩn. Ví dụ, một học sinh có thể viết “organise” (BrE) nhưng sau đó lại viết “analyze” (AmE) trong cùng một đoạn văn, gây mất nhất quán. Do đó, điều quan trọng là người học cần xác định rõ mục tiêu sử dụng (ví dụ: du học Anh hay Mỹ) để chọn chuẩn ngôn ngữ phù hợp. Quan trọng hơn, các khác biệt này phản ánh bản sắc văn hóa và giá trị xã hội đặc trưng của từng quốc gia. Trong khi tiếng Anh-Anh có xu hướng duy trì tính trang trọng và truyền thống, tiếng Anh-Mỹ thể hiện sự linh hoạt, giản lược và trực tiếp hơn trong giao tiếp. Điều đó cho thấy ngôn ngữ không chỉ là công cụ truyền đạt thông tin mà còn là phương tiện phản ánh tư duy và văn hóa. Vì vậy, việc nhận thức và hiểu rõ các khác biệt giữa Anh-Anh và Anh-Mỹ là cần thiết, đặc biệt trong bối cảnh toàn cầu hóa và giao tiếp liên văn hóa ngày càng gia tăng. Kiến thức này không chỉ giúp người học sử dụng tiếng Anh chính xác và hiệu quả hơn mà còn nâng cao năng lực giao tiếp quốc tế và sự nhạy cảm văn hóa trong các môi trường đa ngôn ngữ.

Tài liệu tham khảo

- Algeo, J. (2006). *British or American English? A Handbook of Word and Grammar Patterns*. Cambridge University Press.
- Algeo, J. (2010). *The Origins and Development of the English Language*. Wadsworth.
- Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1999). *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge University Press.
- Bryson, B. (2002). *The Trouble with English*. New York: Penguin.
- Cooper, L. (2008). *The Language of Humour*. Routledge.
- Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press.
- Finegan, E. (2015). *Language: Its Structure and Use*. Cengage Learning.
- Gimson, A. C., & Cruttenden, A. (2001). *Gimson's Pronunciation of English* (6th ed.). London: Arnold; New York: Oxford University Press.
- Hoffmann, C. (2010). *An Introduction to English Linguistics*. Routledge.
- Huddleston, R., & Pullum, G. K. (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge University Press.
- Hughes, G. (2000). *English Words: History and Structure*. Oxford University Press.
- Lodge, K. (2004). *The English Language: A Historical Introduction*. Cambridge University Press.
- Mair, C. (2006). *Globalization, English, and the Politics of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Murphy, R. (2012). *English Grammar in Use* (4th ed.). Cambridge University Press.
- O'Grady, W., Archibald, J., & Arguello, J. (2010). *Contemporary Linguistics: An Introduction*. Bedford/St. Martin's.
- Pennycook, A. (1994). *The Cultural Politics of English as an International Language*. Routledge.
- Roach, P. (2009). *English Phonetics and Phonology: A Practical Course* (4th ed.). Cambridge University Press.
- Swan, M. (2001). *Practical English Usage*. Oxford University Press.
- Tottie, G. (2002). *An Introduction to American English*. Blackwell Publishing.
- Trudgill, P., & Hannah, J. (2017). *International English: A Guide to Varieties of Standard English*. Routledge.
- Webster, N. (1828/1989). *An American Dictionary of the English Language*.
- Wells, J. C. (1982). *Accents of English 3: Beyond the British Isles*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wells, J. C. (2008). *Longman Pronunciation Dictionary* (3rd ed.). Harlow: Pearson Longman.